

VO-raad: VO-congres / 30 maart 2017

Workshop 'Gezocht: bestuurders en schoolleiders met lef! Passend onderwijs vraagt om innovatief leiderschap'

INSPIRERENDE VERHALEN

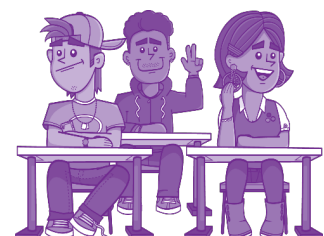
Wat is er nodig om dingen van de grond te krijgen? Aan de hand van twee verhalen krijgen we een inkijkje in de dynamiek van visie, moed en leiderschap. In het eerste verhaal gaat het over VSO en over SMW+. Zorgdirecteur Jan Kloosterman van Jacobus Fruytier Scholengemeenschap bijt het spits af...

“We kregen een aantal jaren geleden ervaringen met jongeren die we niet konden helpen. Jongens met een diagnose die we niet kenden. We zijn toen samen met de Hoenderloo Groep begonnen met speciaal onderwijs binnen de deuren van onze school. Met VSO, ‘passend onderwijs’ dat je twee jaar kunt aanbieden. Dan kom je een boel tegen ...”

Gemor van de Inspectie

Voortgezet Speciaal Onderwijs wordt op zijn Reformatorische scholengemeenschap midden in het reguliere onderwijs gegeven. In het begin ging dat goed, maar al snel kwam er gemor van de Inspectie. Het werd Jan Kloosterman al snel duidelijk dat hij met een goed verhaal moest komen om te voldoen aan wettelijke eisen. “We kwamen terecht in een zoektocht, uiteindelijk kregen we een experimenteerbeschikking. Onze aanpak botst met veel onderwijssystemen.”

“We willen deze kinderen niet van school hoeven sturen ...”

Samenwerken en ondernemen

“We willen deze kinderen niet van school hoeven sturen ...” zegt Kloosterman. Dat vraagt om veel overleg, om veel praten en om creativiteit. Ook ondernemerszin is nodig om deze visie op het opvangen van zorgleerlingen vorm te geven. “In samenwerkingsvormen kun je bijvoorbeeld veel problemen ondervangen. Soms moet je subsidies en particuliere fondsen weten vinden om dingen op poten te zetten, om te bekostigen.”

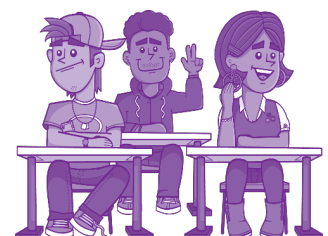
Moed en initiatief

Ongeveer 25 mensen luisteren. Het zijn veelal zelf schoolleiders. Al snel komt er een levendige discussie op gang. Iemand zegt: “Het gesprek moet wel vanuit de visie gevoerd worden, en niet vanuit de portemonnee.” Vervolgens worden er concrete tips uitgewisseld. Over tussenvoorzieningen, over verevening en bekostiging. “Respect voor jullie moed en initiatief...”, zegt iemand ter afsluiting. “Maar ik hoop ook dat iemand je de ambtenaren van je lijf houdt.”

Doos lego...

Paulien Middelkoop van de Jacobus Fruytier Scholengemeenschap vertelt vervolgens hoe het onderwijs concreet is ingericht. Ze laat dia's zien van de leerlingen in de klas en vertelt hoe het onderwijs en de ondersteuning is geregeld. Het vraagt om goed opgeleid personeel maar ook om fysieke aanpassingen op de school zelf. Er is een rustig eigen speelplein en zelfs een 'time-out'-ruimte waar leerlingen kunnen afkoelen als dat nodig is. En – leuk detail – er is een doos lego gekocht. Op een vo, want het emotionele niveau van leerlingen kan binnen het passend onderwijs erg uiteenlopen.

“Respect voor jullie moed en initiatief”

School Maatschappelijk Werk

Middelkoop vertelt aansluitend over de ervaringen met het op school inrichten van hulpverlening en maatschappelijk werk. Het School Maatschappelijk Werkplus. Dat 'plus' gaat vooral over het inschakelen van ouders bij het SMW op school. Dat vraagt om relationeel leiderschap en een scherpe focus op het 'why' en het 'what' van wat je wil aanbieden. Politiek gevoel is in de samenwerking met de gemeente bovendien geen luxe. De ervaring leert dat een goed werkende en laagdrempelige SMW+ ziekteverzuim en thuiszitten kan verminderen.

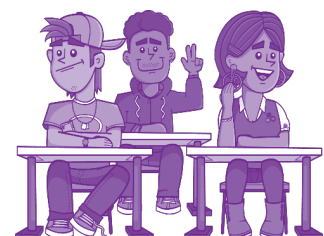

Deel 2

Dan neemt Ingrid van Eijndhoven van Pleinschool Helder uit Eindhoven het woord. Dat is een school voor kinderen met autisme, begonnen als vso, maar nu 'regulier' vo dat passend onderwijs geeft. Ze houdt een inspirerend verhaal over de lef die nodig is om – letterlijk – van 'niets' 'iets' te maken.

Leerlingen met autisme

"We zijn begonnen in een leeg lokaal. Met negen dossiers. Zes leerlingen waar iets mee moest gebeuren. Ik stak mijn hand op. Ik wil deze uitdaging wel aan, zei ik, ik wil dat wel gaan doen." Van Eijndhoven vertelt over die eerste stapjes. "Er moet een naam komen. Docenten, een rooster, inhoud... en dan komen er aanmeldingen. Het klinkt heel eenvoudig, les geven aan 9 leerlingen met autisme. Maar ik kan u vertellen dat het lastiger is dan een klas van 25."

“Met passie kun je mensen meekrijgen”

Passie

Van Eijndhoven heeft in de tien jaar dat Pleinschool Helder nu draait veel geleerd. “Je moet vertrouwen dat het lukt om van niets naar iets te komen. En je moet zorgen dat de middelen nooit leidend zijn in het proces. Een ‘pilot’ houdt in dat het tijdelijk is, ook in de financiering, terwijl ik het uitgangspunt had iets blijvends neer te zetten.” Een ander belangrijk inzicht van Van Eijndhoven: “Mijn passie voor het bijzondere van deze leerlingen zorgt dat je mensen mee kunt krijgen in je plannen. Dat is essentieel.”

Cijfers

De Inspectie worstelt met scholen als Pleinschool Helder. “Wat zijn jullie nou? Vso? Vo? Passend onderwijs?” Van Eijndhoven probeert in contacten met ambtenaren en ouders vooral het verhaal áchter de cijfers te vertellen. Want cijfers, die vertellen niet het hele verhaal. “We halen bijvoorbeeld een slagingspercentage van 100 procent. Geweldig, niet? Maar ja, als één leerling niet slaagt, zakt het percentage meteen naar 66,6 procent. Zo zie je maar.”

Ruimte nemen

Lef om iets nieuws op te zetten betekent soms ook het lef om de regeltjes naar de eigen hand te zetten. “We gaan er creatief mee om”, zegt Van Eijndhoven. Inmiddels heeft de school bestaansrecht verworven. “We zijn misschien klein, maar we doen er toe”, zegt Van Eijndhoven. “Er zijn veel meer Helders nodig. Daar moet meer ruimte voor komen. Ruimte die je soms ook gewoon moet nemen!”

